

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika
dan poprej. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec
Din 500, za četrti leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za
inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo
Delavskega zbora, Miklošičeva c. 22, I. nad.
Telefon 2263. Štev. čekovnega računa 14.000

Srečko Zumer:

Slecite staro suknjo!

Pred težko preizkušnjo je postavil današnji čas naše delavstvo. Čas moderne tehnike je našel delavstvo skoraj do celia nepripravljen. Vsak dan nam pri- nese v gospodarskem življenju kaj novega. Toda ves napredek v človeškem družabnem življenju se zdi, da je usmerjen le v korist tistih, ki imajo gospodarstvo v rokah, v ogromno škodo pa delavstvu. Namesto, da bi se delavstvo veselilo vsakega napredka v gospodarstvu, gleda z veliko skrbjo vsak pojav novega stroja in to le radi tega, ker je prepričano, da mu stroj ne bo olajšal njegovega trpljenja, ampak ga naravnost povečal.

Čas težke preizkušnje je šel in še gre preko delavstva. Ni se znalo v pravem času postaviti po robu. Bilo je brezbrizno. Kruto se pa maščuje dandanes brezbriznost in nezavednost preteklih dni. Koliko gorja, solz in pomanjkanja bi bilo prihranjenega, ako bi se delavstvo v pravem času znašlo kot en mož in zmagovito odbijalo napade modernega kapitalističnega pohoda. Ker te enotnosti ni bilo, je bilo delavstvo prvo, na katerega je padla vsa teža modernega kapitalizma in bo tudi ležala na njegovih ramah toliko časa, dokler ne bo z združenimi močmi vrglo težko breme s svojih ram.

Vsaka dobra ideja se je rodila iz trpljenja. Tudi to trpljenje, ki ga živi dandanes delavstvo, ne bo brez uspeha. Naši viničarji nam dokazujejo, da je res tako. V trpljenju in pomanjkanju bo šlo delavstvo vendarle enkrat samo v sebe, začelo bo misliti s svojimi lastnimi močmi in spoznalo, v čem je njegova rešitev. Pričelo bo z dušo in srcem graditi svojo lastno osebnost, koncentriralo bo to svojo izkristalizirano, od kapitalistične miselnosti očiščeno delavsko samozavest v svojo lastno jako organizirano skupnost in zahtevalo prerojeno samo v sebi drug, popolnoma nov družaben red, v katerem bo delavec dejansko tudi človek in po božjem načelu enak vsem drugim.

To novo življenje se, hvala Bogu, že poraja. Naši letošnji občni zbori to dokazujejo. Povsod je to življenje že na vidiku in želeti je le, da bi preroditev v dušah naših tovarišev čim hitreje napredovala in tesneje združevala vse delavce v bratsko enoto, da bi čimprej kot en mož zmagovito posegala v borbo za osnovne pravice delavstva.

Le nekaj greni veselje našim tovarišem: to je nelojalno in delavski borbi naravnost škodljivo obnašanje tovarišev kulturno nam nasprotnih delavskih sindikatov. Dočim smo mi kot krščanski socialisti, ki nam je pri sreči blagor vsega delavstva in skupna borba za delavska gospodarska vprašanja velika želja, kar smo že pred leti podčrtavali v »Delavski Pravici«, že davno opustili kake

strankarske šlagerje, doživljamo to še venomer z nasprotni strani. Zadnji čas sem se namreč udeleževal občnih zborov naših skupin in skorajda povsod so se pritoževali nad tem nelojalnim postopanjem. Dočim v gospodarskih krogih nikdar ne opazimo ne klerikalcev ne liberalcev, samo v delavskih vrstah in celo v teh težkih in izredno resnih časih moramo takšne strankarske izbruhe še vedno doživljati. Zgleda, da nekateri ne razumejo časa in se vedno drže še svojih starih suknj in čeprav vedo, da s tem svojim počenjanjem koristijo le modernemu kapitalističnemu družabnemu redu.

V kulturnem vprašanju nismo eno in nikdar ne bomo. Naša zrelost in zdrava pamet pa nam nalagata dolžnost, da se zblizamo vsaj v gospodarskih vprašanjih, ki so vsemu delavstvu skupna. Lahko vsakdo ostane marksist. Ako je v svojem srcu prepričan marksist, je vreden vsega spoštovanja, in ako je neoporečen, istolako narodni socialist; prav tako pa zahtevamo isto pravico za krščanske socialiste. Toda delavci smo vsi in borba za delavske pravice nam je skupna. Le-ta nam mora biti tako pri srcu, da bomo v vsakem delavcu videli svojega tovariša, ne pa manj vrednega človeka, ako slučajno ni istega svetovnega nazora kot mi.

Naravnost nerazumljivo pa mi je, da ta namerna razdvojenost izhaja iz voditeljskih krogov, da celo iz zastopnikov naše najvišje delavske institucije, Delavske zbornice. Le-ti bi bili v prvi vrsti poklicani, da vse moči posvetijo delavski skupnosti, kar je tudi naloga institucije, ne pa, da vprav ti netižno strankarski razdor v delavstvu in mu s tem naravnost škodujejo.

Tako nelojalno obnašanje ne bo rešilo ne marksizma, ako je sam v sebi nezdrav, prav tako ne krščanskega socializma, ako ima kal bolezni v sebi, pa tudi ne narodnega socializma. Zmagal bo tisti, ki sloni na zdravih načelih in poraja delavske vrste v neustrašne, nesebične in požrtvovalne borce za delavsko pravico. Škoduje pa to silno delavstvu samemu, in ko bo delavstvo spoznalo to škodo, bo z njim obračunalo za vselej, pa naj bo to Peter ali Pavel. Delavstvo danes prav dobro spoznava, da ne sme biti več šahovska figura za razne strankarske eksperimente, ampak da je prvo in zadnje vprašanje, ki se ga tiče in se ga bo v prihodnosti še bolj tikalo, njegovo gospodarsko vprašanje.

Želja vsega našega delavstva je, da se tako škodljivo eksperimentiranje čimprej konča, ker le tako bo imelo korist od svoje borbe, sicer bo samo prej ali slej z raznimi strankarskimi zakrknjenci obračunalo in zahtevalo, da se iztraja iz delavskih vrst.

Velik čas zahteva velike ljudi!

Ne napenjaite loka!

Čudno je to, da je delavstvo na Jesenicah skoraj v stalnem razburjenju, odkar je dobila Kranjska industrijska družba novega lastnika. Včasih so bili v obratih KID razgovori in dogovori, če so nastale težkoče. Danes gredo preko delavstva. Ne da bi pojasnilo, zakaj; ne da bi se oziralo na življenjsko vprašanje delavcev in njihovih družin, javlja vodstvo, da ustavi s 15. sušcem delo.

Tako postopanje je brutalno in mora nujno vplivati skrajno razburljivo na delavstvo. In tudi je. V svoji jezi je postavilo na cesto ing. Rekarja in še enega inozemca. Saj je pa čudno, da naj bi imeli najboljši kruh na naši zemlji le tujci, domačin naj pa bi bil deležen le pičle skorjice kruha ali pa še te ne.

Delavstvo je odločeno, da bo vztrajalo v boju do konca, ker gre za življenje. Tudi oblasti hoče opozoriti na to veliko krivico. Zato bo odkorakalo v celoti peš iz Jesenic v Radovljico, da preda osebo

g. okr. glavarju svoje zahteve in da osebo pojasni težke razmere.

Trdno smo prepričani, da bo oblast na strani delavstva in da bo tudi ona obsojila tako postopanje podjetnikov. Le na ta način bi mogla potolažiti delavstvo in mu zopet zagotoviti saj borni kruh.

Zavarovanje postrežnic in hišnic

Po odredbi osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu so od 1. marca 1932 dalje zavarovanju zavzane tudi poročene postrežnice in hišnice, toda le takrat, če je to njihov glavni posel, če za svoje delo zaslužijo nad 200 Din na mesec, vendar pa samo toliko časa, dokler njihov soprog nima zaslужka zaradi brezposelnosti, bolezni, vojaščine itd. Urad poziva vse delodajalce, da prijavijo postrežnice in hišnice, ki izpolnjujejo gornje pogoje, v zavarovanje najkasneje do 8. marca 1932.

Franc Beltram:

Kmet in delavec

Vsa teža socialnega vprašanja leži v tem, kako obvarovati kmetijski stan propadanja in zagotoviti delavstvu dovolj zaslужka. Komur se to posreči, bo rešil socialno vprašanje. Kajti jasno je: če kmet ne bi propadal in če bi delavstvo imelo dovolj zaslужka, bi tudi obrt, industrija in trgovina, sploh vse panoge narodnega gospodarstva uspevale. Vsak lahko vidi, da je splošno blagostanje v družbi odvisno v največji meri od tega, da kmet in delavec dobro izhajata. Treba je tedaj iskati pota in sredstva, da se to doseže.

Najrazličnejši močje so to že poskušali na razne načine in tudi še danes poskušajo. Pri vseh, kolikor nam jih je dosedaj znanih, pa opažamo več ali manj, rekli bi — pristranosti; namreč v toliko, da so se nekateri ozirali bolj na kmete, drugi pa bolj na delavce. Edini sociolog, ki je še najbolj pametno in praktično skušal rešiti socialno vprašanje, je bil po našem mnenju pokojni naš oče dr. Krek. Od drugih se je razlikoval v tem, da je pojmoval kmeta in delavca kakor nekako absolutno nedeljivo enoto. To nam menda dovolj jasno dokazuje dejstvo, da je spisal svoje prvo sociološko delo, ki je bilo namenjeno našemu delavstvu »Zgodovino o propadanju kmetijskega stanja«. To je bila knjiga »Črne bukke kmetijskega stanja«.

V propadanju kmetijskega stanja je videl pok. dr. Krek pravi vzrok socialnega vprašanja. Spoznal je, da delavci niso nič drugega, kakor obubožani kmetije, kar so tudi v resnici. To zavest je hotel v delavcih tudi najprej zbuditi. Zato je tudi podal našemu slovenskemu delavstvu najprej v roko knjigo, iz katere je tako rekoč moral vsakdo spoznati, da današnje delavstvo ni nihče drugi kakor obubožan kmetijski stan.

V tem pojmovanju socialnega vprašanja dr. Kreka in v tem njegovem prizadevanju zbuditi zavest, da delavstvo ni nič drugega kakor obubožan kmetijski stan, se najlepše in najjasneje vidi vsa veličina in modrost njegovega duha. S tem je socialno vprašanje tako poenostavil, da ga lahko pravilno in zadostno ne samo pojmuje, ampak tudi samostojno praktično rešuje vsak tudi najbolj preprost človek, ako ima le količjak dobre volje.

To dejstvo, da sta delavski in kmetijski stan glede na socialno vprašanje kot nekaka absolutno nedeljiva enota, je povsem jasno in umljivo za vsakega, če količjak resno misli in razmotriva o socialnem vprašanju. Vendar moramo to tudi dokazati, da bodo tako delavci kakor tudi kmetije, katerih se to vprašanje neposredno tiče, laže razumeli. To moramo dokazati iz dejanskih razmer, v kakršnih danes živimo, sicer bi nam lahko kdo očital, da so drugačne današnje socialne razmere prinesle tudi drugačne pogoje za medsebojno razmerje kmeta in delavca. Zato bomo skušali dokazovati skupnost gospodarskih in socialnih koristi kmeta in delavca glede na sedanja aktualna vprašanja in razmere.

Začnimo pri brezposelnosti, ki je brez dvoma danes najvažnejše socialno vprašanje prav v vseh državah po vsem svetu in pogledimo, v kakšnem razmerju si stojita pri tem vprašanju kmet in delavec.

Poglejmo najprej, kaj je vzrok brezposelnosti Na eni strani vidimo industrijske delavce, ki so brez dela. Na drugi strani pa vidimo, da na kmetih manjka delavcev. Vsak pameten človek bi pričakoval, da se bo brezposelnost industrijskih delavcev in pomanjkanje delovnih moči na kmetih izravnilo tako, da bodo šli brezposelni industrijski delavci na kmete. Toda nič tega. Še celo nasprotno vidimo, da si ob tem času tako splošne brezposelnosti med industrijskim delavstvom in velikim pomanjkanju delovnih moči na kmetih iščejo kmetijski ljudje zaslужka v mestih, pri industriji, rudokopih itd. Ali ni to morda narobe svet? Ali ne izvira ta čudni pojav v današnjem gospodarskem življenju morda iz delomrznje ali nesmiselnosti tako kmetijskih

kakor industrijskih delavcev? Mislim, da ne; ker za presojo splošnega razpoloženja ne morejo priti v poštev posamezniki, katerih ne moremo zagovarjati, temveč splošno razpoloženje delavstva, ki kaže tako na kmetih kakor v industriji tudi v današnjih časih še več kakor povprečno mero veselja in dobre volje do dela.

Vzrok temu pojavu je dejstvo, da dohodki iz kmetije danes ne donajajo toliko, da bi mogli kmetijski ljudje kljub trdemu in vestnemu delu kriti svoje potrebe. Zato so prisiljeni iskati si zaslужka še v industriji ali pa se morajo izseliti, kjer nastopajo v tujini zopet kot tekmeči industrijskega delavstva. Poglejte v naše rudokope, tovarne, državne in druge službe, pa boste videli povsod skoraj izključno le kmetijske sinove. Vprašajte jih, zakaj so pustili domačijo, pa boste zvedeli, da: eni zato, ker ni bilo zanje doma več dovolj prostora, drugi pa zato, ker se kljub trdemu 16 in celo 20 urnemu delu na dan ne morejo več na kmetiji vzdržati.

Industrijski delavci! Ali se zavedate, da so vaši očeti in bratje, čeprav imajo še bomo domačijo, pravtako navezani na zaslужek, še poleg kmetije, če hočejo živeti, kakor vi, ki ste že popolni proletarci brez doma in zemlje?

Teh razmer na kmetih pa so krivi ravno isti kapitalisti, ki delavce odpuščajo in omejujejo proizvodnjo zato, da industrijske izdelke, obleke, obutev, stroje, železo itd. dražijo. Tako delajo tovarne ogromne dobičke, katere mora kmet, ki te stvari kupuje, plačati. Poleg tega naraščajo še davki, dohodki iz kmetije se pa sorazmerno ne večajo, ker se zaradi preniklih mezd in plač konzum porabnikov omejuje in višjih cen tudi ne zmore (kar smo že dokazali v članku »Zanimive številke« v »Del. Pravici«, številka 52 od 31. dec. 1931). Tako vidimo, kako se na eni strani industrijski izdelki dražijo, dočim cene kmetijskim pridelkom padajo, zaradi česar se delo na kmetih ne izplača. Zato kmetijski ljudje kljub vsemu pomanjkanju delovnih moči na kmetih, silijo v mesta in industrijske kraje. S tem pa delajo konkurenco že itak slabo plačanemu delavstvu.

Tako vidimo, kako sta s tem, da delajo banke in kapitalisti velike dobičke, tepena kmet in delavec, ki sta potem nekako prisiljena eden drugemu nasprotovati, kar je za oba največja nesreča. Kajti s tem, da išče kmet zaslужka v industriji, uničuje delavca. Delavec pa s tem, da podpira in celo zahteva znižanje cen kmetijskim pridelkom zaradi preniklih plač, ki so posledica prevlelike ponudbe delovnih moči, uničuje kmeta, ki je potem prisiljen v pogubo delavca si iskati zaslужka v industriji. In tako se brezposelnost čimdalje bolj širi.

Zato pa je treba, da se delavec in kmet zavedata, v kako tesni zvezi so gospodarski interesi kmeta in delavca. Zavedati se morata, da kar je za kmeta dobro, je tudi delavcu v korist in kar je delavcu v korist, je tudi za kmeta dobro. Oba ta dva stanova se morata skupno boriti kot absolutno nerazdružljiva enota in delati na to, da se kmetu za njegove pridelke plačujejo proizvodni stroški, delavstvu pa tako povišajo plače, da bo lahko plačevalo kmetu opravljene cene. Na ta način bi prišlo delo do svoje veljave. Kmet bi potem bolj ostajal pri svoji kmetiji, delavec pa bi se tako iznebil najnevarnejšega tekmeča kmeta.

Da se to doseže, je pa potreba obojestranske izobrazbe in sposobnosti, da vzameta v roke narodno gospodarstvo, kmet v agrarni politiki, delavec pa v industrijskih obratih potom zadrugištva.

Dokler pa ne bodo zmogni delavci voditi samostojno industrijskih obratov in kmetije tekmovali po zadrugištvu z veleagrarci, bo brezposelnost tako na kmetih kakor v industriji ne samo obstajala, marveč se še celo večala, dokler ne nastopi zaradi sedanje kapitalistične socialne nemorale popoln razpad. (Dalje.)

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Železničarski vestnik

RAZPOREDITEV I. b IN II. b SKUPINE, II. KATEGORIJE URADNIKOV.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o drž. prometnem osebju (iz leta 1923) so bile ukinjene a) in b) skupine, II. kategorije uradnikov, kakor so bile razdeljene I. in II. skupina II. kat. uradnikov po uredbi o razvrstitvi. Na podlagi tega so bili uradniki II. kategorije, I. a in II. a skupine uvrščeni v I. oziroma v II. skupino, uradniki I. b in II. b skupine so pa ostali še naprej v svojih skupinah razen onih, ki so napredovali oktobra 1930, o priliki terminskega napredovanja po skupinah položajne plače. Tako jih je zatekel tudi novi zakon o drž. prometnem osebju.

§ 239 tega zakona določa, da odgovarja I. skupina II. kateg. uradnikov VI. skupini po novem zakonu in II. skupina po novi VII. skupini. Glede b) skupin ne omenja ničesar, ker bi ob času uveljavljanja novega zakona ne smele prav za prav nič več obstajati. Zato so nastale nejasnosti, kako naj se razporedi take uradnike.

Ljubljansko ravnateljstvo je smatralo, da se pri razporeditvi ne sme delati razlike med I. in I. b skupino oziroma med II. in II. b skupino in je razporedila uradnike iz teh skupin v VI. oziroma v VII. skupino. Pri tem jim je računala te skupine od dne, ko so prišli v I. b oziroma v II. b skupino ter jim temu primerno določila periodične poviške.

Kesneje je glavno ravnateljstvo izdalo pojasnilo, da se razporedi sicer uradnike II. kategorije, kakor preje omenjeno, da pa se računa skupina za nadaljnje napredovanje od dne, ko je uradnik dobil odgovarjajočo a) skupino, oziroma I. in II. skupino po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o drž. prom. osebju. Uradnikom pa, ki so se nahajali na dan razporeditve v I. b oziroma II. b skupini, se računa VI. oziroma VII. skupina od dne razporeditve, t. j. 1. julija 1931. Tako razlago je osvojila tudi glavna kontrola. Zato je moralo ljubljansko ravnateljstvo prizadeti uradnike ponovno razporediti v smislu omenjenega tolmačenja. S tem so izgubili periodične poviške vsi uradniki, ki so se nahajali na dan razporeditve v I. b oziroma II. b skupini in morajo povrniti preveč prejete prejemke. Odtego vanje je predpisano že za mesec marec.

In kljub temu je bila prvotna razporeditev pravilna. Državni svet namreč ni osvojil omenjenega tolmačenja glavne kontrole in je v konkretnem slučaju razsodil, da je treba računati za nadaljnje napredovanje bivšim uradnikom II. kategorije, ki so bili razporejeni v VI. oziroma VII. skupino od dne, ko so napredovali v I. b oziroma II. b skupino.

Ta razsodba državnega sveta je principi- jalne važnosti za uradnike, ki so bili na dan 1. julija 1931 v I. b oziroma II. b skupini in še niso napredovali po novem zakonu. Uprava najbrže ne bo po službeni dolžnosti popravila razporeditve teh uradnikov. Zato mora vsak izmed prizadetih za- prositi za rešenje o razporeditvi (kolek 5.— + 20.— Din). Rešenje bo negativno in je treba potem vložiti tožbo na državni svet proti takemu rešenju. Rok za pritožbo je 30 dni od dne prejema rešenja. Le na ta način bodo ti uslužbenci prišli do svojih pravic.

RAČUNANJE DELAVSKE SLUŽBE ZA POKOJNINO

Mnogo smo o tem že pisali. Vendar dokončne besede še nismo povedali, ker še ni padla odločitev na odločujočem mestu. Kakor pa sedaj izgleda, je zadeva rešena, na žalost v negativnem smislu.

Po § 258 zakona o drž. prometnem osebju, in sicer po točki 3 tega paragrafa, se šteje za pokojnino tudi dnevničarska služba, ne določa pa ničesar ali se pod tem razumeva tudi delavska služba. Prejšnji zakon iz leta 1923 je delavsko službo posebej ome- njal. Mnenja so bila zelo različna, to pa zato, ker omenjena določba novega zakona dnevničarsko službo tudi deloma posebej navaja, o delavski službi pa niti besede.

Glavno ravnateljstvo je, kakor smo že pvedali, izdalo odlok, da se pri upokojitvah delavske službe v nobenem primeru ne sme upoštevati in je vsak predlog, ki ni tega upošteval, zavrnil.

Vendar je bilo v juliju mesecu pre- teklega leta nekaj uslužbencev za pokoj- nino. Z nestrpnostjo se je pričakovalo, kaj poreče k temu glavna kontrola. Proti pri- čakovanju je ta omenjena upokojitve odo- brila. Zato je splošno prevladovalo mnenje, da se bo delavska služba vendarle prizna- vala za pokojnino.

Seveda je treba pri tem razločevati de- lavsko službo onih, ki so bili prevedeni po zakonu iz leta 1923 in onih, ki so bili po- stavljani kesneje po tem zakonu. Tistim, ki so bili prevedeni po prejšnjem zakonu, se je priznala delavska služba že ob prevedbi, in sicer za pokojnino in napredovanje, torej se jim je štela kot regulirana služba. Zato se je smatralo tudi, da je glavna kontrola pri prvih slučajih upokojitve tako delavsko služ- bo priznala.

Kakor pa izgleda, tudi pri glavni kontroli niso bili vsi tega mišljenja, ker se je ta za- deva obravnavala pred kratkim na plenarni seji. In tu je zmagalo mnenje, da novi zakon v nobenem slučaju ne dovoljuje, da bi se priznavala delavska služba, četudi se je po prejšnjem zakonu taka služba še štela. Zato je pač najbolj odločilna določba § 238 no-

vega zakona, ki določa, da se na vse usluž- bence drž. prometnih ustanov, ki jih zateče zakon v službi, morajo uporabljati le določbe novega zakona, ker so vse prejšnje zakon- ske določbe prenehale obstajati.

Ta razlaga § 258 novega zakona je pre- cej težak udarec za naše uslužbence, saj večina uradnikov bivše III. kategorije, zva- ničniki in služitelji izhajajo iz delavskih ka- tegorij. Skoro vsak ima nekaj let, ki jih bo po sedanjem tolmačenju izgubil za pokoj- nino. Zato mora vsak tak točno izračunati, koliko ima regulirane službe, t. j. službe od dne postavitve. Le kdor ima vsaj 10 let take službe, ima pravico do pokojnine in se mu bodo le taka tudi računala za odmero po- kojnine.

PRAVICA DO POKOJNINE PRI POKOJ- NINSKEM FONDU ZA POMOŽNE USLUŽ- BENCE

Pravico do pokojnine si pridobi član fonda po 12 letih efektivnega članstva pri tem fondu, ako postane član nesposoben za službo ali je že 6 mesecev neprenehoma bolan.

Po 12 letih neprekinjenega članstva pri tem fondu znaša pokojnina za kvalificirane delavce 6000 Din letno ali 500 Din mesečno; za polkvalificirane delavce 4320 Din letno ali 360 Din mesečno; za navadne fizične de- lavce 3420 Din letno ali 285 Din mesečno. To je tudi podlaga za izračunavanje pokoj- nine sploh.

V prehodnih določbah pravilnika za po- možno osebje pa je predpisano, da se de- lavcem, ki so se zatekli v službi in bi si pridobili po določbah pravilnika stalnost pred 36. letom starosti, lahko vračuna v članstvo vse čas službe po 24. letu starosti, seveda pod pogojem, da naknadno vplačajo za ves ta čas prispevke za fond. Naknadno vplačilo prispevkov se vrši naenkrat ali pa v mesečnih obrokih.

To smo že svoj čas objavili v naši ru- briki, danes samo ponavljamo, ker smo uvi- deli, da si še danes delavci niso na jasnem glede teh predpisov.

Res je, da so prispevki za fond precej visoki glede na male prejemke. Vendar je treba pomisliti na starost. Posebno v da- našnjih časih redukcij je le dobro, da je človek preskrbljen za vsak slučaj. Zato pri- poročamo vsakomur, da prosi za dokup let, če je za ves čas službe, ki ga lahko dokupi, previsoka vsota, si lahko dokupi le en del svoje službe po 24. letu starosti, in sicer vsaj 12 let, da si s tem vsaj pridobi pravico do pokojnine, kakor smo preje navedli.

Maribor. Skupina »Prometne zveze« jav- lja, da se bo vršil njen občni zbor v nedeljo 6. marca 1932 ob pol 10 v prostorih Jugo- slovanske strokovne zveze, Sodna ul. 9/III. Občnega zbora se bo udeležil tudi zastopnik osrednjega odbora. Dnevni red je običajen. Vse tovariše člane skupine pozivamo, da se občnega zbora zanesljivo in v čim večjem številu udeležijo.

Bistrica-Bohinjsko jezero. Dne 14. febu- rarija se je vršil občni zbor tukajšnje skupine. Izvoljen je bil sledeči odbor: **Predsednik:** Pretnar Franc, zvan. II.; **podpredsednik:** Zmitek Jože, prog. del.; **tajnik:** Dimec Franc, zvan. II.; **blagajnik:** Zvan Simon, post. del.; **odbornika:** Smukavec Florijan, prog. del. in Medja Jože, zvan. II.

Ljubljana. Dne 28. februarja 1932 se je vršil v delavski zbornici občni zbor tukaj- šnje skupine. Izvoljen je bil sledeči odbor: **Predsednik:** Kihovc Albert, čin.; **podpred- sednik:** Otič Pavel, čin.; **blagajnik:** Vahen Miha, čin.; **tajnik:** Kalan Valentin, čin.; **od- bornika:** Keršič Josip, kotlar, Kern Josip, zvan. II. **Nadzorni odbor:** Kanoni Karel in Sternad Mirko.

Rudarji

Laško. Odkar so postali narodni sociali- sti vneti zagovorniki rudarjev, imamo v na- šem revirju vedno kaj novega. Če prirede shod, je vse na njihovi strani. Vseposvdo nabito polno. In če se prikaže na tak shod kakšen krščanski socialist, ali morda celo tov. Lešnik, jih hočejo razjarjeni narodni socialisti kar podaviti. Saj tak vtis bi dobil človek, če bi bral le »Delo«, pa ne bi poznal resničnega položaja. Resnica je pa, da imajo na shodu toliko svojih somišljenikov, da bi jih lahko prešteli, pa še ne bi porabili za štetje prstov obeh rok. Gospodje narodni socialisti menijo, da je že delo za rudarje, če pišejo v časopise razne neresnice in obklevljanja. Kako znajo rudarji ceniti tako »delo«, so pokazale zadnje volitve v krajevno bratovska skladnico. Narodne socialiste in njihove metode so rudarji gladko odbili na celi erti. Je pa tovariš Lešnik iz drugač- nega testa. Resen in utrjen v boju za pravice rudarjev.

Hrastnik. Po sklepu seje se bo vršil redni letni občni zbor strokovne skupine rudarjev JSZ v Hrastniku v nedeljo 13. marca t. l. ob 8 dopoldne v posebni sobi v prostorih g. Alojzija Logarja na hribu, z običajnim dnevnim redom. Udeležba za člane obvezna! Priveljte s seboj prijatelje naše organizacije! **Hrastnik. Strok. zveza rudarjev** bo imela v nedeljo 6. t. m. ob 8 zjutraj članski se- stanek v društvenem domu na Dolu. — Kre- kova mladina iz Trbovlje je igrala preteklo nedeljo na Dolu igro »Lovski tat«. Krekovci iz Hrastnika so skoro korporativno igro po- setili kljub raznim grožnjam. In tako je prav! Svoji k svojim! Tega načela se drže zna- čajni ljudje. Veterjake pa veter suče kamor hoče. Pomoč rudarskim otrokom in brez- poselnim. V fondu za pomoč rudarskim otro- kom je še nekaj nad 4000 Din. To bo krvavo

prav prišlo v sedanjih težkih časih, ko ljudje ne morejo otrok za praznike obleči. Vsi po- trebni naj se obrnejo na g. Zalerja. Od ško- lijske nabiralne akcije za brezposelne je iz- ročil g. župnik Gašparič g. Zalerju za hrast- niške brezposelne 1500 Din. Porabljenih je dosedaj 40 Din. Potrebni naj se obrnejo na g. Zalerja. — »Burgerjev sistem«. Ta gospod je inženier pri TPD. Njegov sistem je v tem, da mora vse po vojaško brez ugovora ubo- gati. Prvo je treba paznike discipline naučiti. Ko bodo strenirani, bodo rudarji kar po me- zincu plesali. Ta sistem je skoraj ob kruh spravljal paznika J. Podlogarja. Omenjeni ni smel en teden na delo. Značilno pa je, da novi pazniki, posebno tisti, ki so izšli iz marksističnih vrst, najbolj lepo postopajo z rudarji. — Odbor bratovske skladnice je do- volil vdovi zdravniku Kumar 300 Din meseč- ne podpore. Za predlog so socialistični za- stopniki delavstva enoglasno glasovali. Že- limo, da bi bili ti gospodje tudi takrat tako velikodušni, kadar bo šlo za kako delavsko prošnjo. — »Jutro« in »Slovenec« sta poro- čala, da sta občinska odbornika gg. Malovrh in Roš izjavila, da je zidanje cerkve v Hrast- niku luksuz. Občina Trbovlje je odklonila podporo za cerkev. Gg. Malovrh in Roš sta pri šolskem odboru v Hrastniku, ki je za Roševo plazovje zabil nad en milijon Din. To seve ni luksuz! — Ban dr. Marušič je dal za novo cerkev 25.000 Din. Prosvetno ministrstvo pa 2000 Din. Občina Trbovlje je dala g. Zalerju brez prošnje novoletno nagrado 250 Din. Torej le ni vse luksuz!

Tekstilno delavstvo

Kočevje. Kriza — ta beseda zveni križem sveta. Tudi pri nas poje ta pesem. Stara tekstilarna je okolici Kočevja dobro po- znana, ker obstoja že od preobrata sem. Vendar pa malo čujemo o njej. Vzrok je tičal v tem, ker smo delavci bili nezavedni in smo tako rekoč spali celih 12 let. Šele sedaj smo počeli vstajati iz 12 letnega spa- nja. Prebudila nas je Jugoslovanska strokov- na zveza. Bilo je vedno nekaj zavednih de- lavcev ali le nekaj, in to vse premalo in pa brez moči. Izpočetka leta 1932. je po- stala delavska misel vsem enaka, vsi v or- ganizacijo do zadnjega delavca in delavke. Za- poslenih nas je okrog 150, organiziranih nas je že preko sto. Upajmo, da si pridobimo v najkrajšem času vse do zadnjega delavca in delavke. Že sedaj, v tako kratkem času se je že veliko preobrnilo. Izvolili smo si tudi delavske zaupnike. Do sedaj jih še ni- smo imeli. — Pred nekaj meseci so tudi pri nas plače znižali. Nekega dne se je pojavila govorica: Plače nam bodo odzvali Obenem je bilo tudi že nabito v vseh oddelkih to- varne, da so primorani plače znižati zaradi padca cen blaga za 10 odstotkov. Delavci smo mirno vzeli na znanje. Dobro bi bilo, ko bi bilo resnično samo 10 odstotno znižanje. Pa ni res! Za 10 odstotkov so se nam- reč znižale akordne postavke in celoten za- služek. Torej to je 20 odstotkov. Kje je sedaj pravica? Že tako smo imeli skrom- nejše plače kakor pri drugih podjetjih. De- lavci mora delati za 2 Din 50 par na uro in to 6 ur na dan. Torej zasluži na dan 15 Din. Pri teh 15 Din so pa še odbitki — davek, bolniška blagajna, kuluk itd. Kako naj de- lavci živijo? Posebno so pa še prizadeti de- lavci v spodnjem oddelku, ker morajo opravl- jati raznovrstna težka dela v prahu in na mokrem. Koliko se čevlji raztrgajo! — Te dni so delili koruzo siromašnim in pa brez- poselnim delavcem, ki jo je preskrbel rdeči križ. Pa se je dogodil obžalovanja vreden slučaj. V občini Mala gora stanuje delavec z devetčlansko družino, zaposlen tudi v stari tekstilarni. Stanuje pri nekem kmetu. Kmet, ki je premožen in ima lepe dohodke, je dobil koruzo brezplačno, dočim so delavci odrinili. Torej kje je poštenje!!!

Lesno delavstvo.

Bohinjska Bistrica. Tovariši delavci! V nedeljo 6. marca se bo vršil v prosvetnem domu ob 1 popoldne prvi občni zbor sku- pine lesnih delavcev. Vabimo vas iskreno, da se ga udeležite vsi. Pride tudi zastopnik centrale. Ker je to naš prvi občni zbor, sku- šajte zbuditi zanimanje tudi pri tistih tova- riših, ki stoje še zunaj organizacije in čakajo, da pride pomoč sama, toda to upanje je brezposelno. Ničče se za delavca ne briga, ako se sam ne. Dokaz za to so vsa neštetá izkoriščanja. Zato se pa delavci združujejo, da morejo zahtevati svoje pravice. To se- veda ni prav pridobitnim krogom. Smešijo organizacijo in skušajo delavstvo držati še dalje v nezavednosti. Ako pa je organizacija tako brezpomena, zakaj se pa podjetniki organizirajo? Ako organizacija ni zmorna delavstvu ničesar pomagati, zakaj so ji po- tem gospodje nasprotni? — Delavec trpin razmišlja, to stvar, in se pridruži tovarišu, ki se bori tudi za tvojo korist. Ali se za- vedaš, da neorganizirano delavstvo spleta bič sam sebi, s katerim potem kapitalist bije po tebi. Je pa tudi nekaj delavcev, ki si predstavljajo organizacijo kot nekaj fond. Je mnogo kapitalistično orijentiranih. Prišel pa bo sigurno čas, ko bodo tudi spoznali, da so v zmoti. Spoznali bodo, da je le v skupnosti moč. Delavec ima zakone, da ga ščitijo, toda sam si jih ne more poiskati. Le po organizaciji pride delavec do moči, s katero prisili podjetnika da spoštuje zakone. Brezposelnost postaja vedno ob- čutnejša tudi pri nas. Ako hočemo, da se bo upoštevalo brezposelno delavstvo, da se bo javnost začela zanimati za trpina, se oklenimo organizacije, agitirajmo pri nezavednih tovariših. Ne daj se begati od ni- kogar! Naša strokovna organizacija ni pod- rejena nikomur, je svobodna, lahko nastopi povsod in proti vsaki krivici, ki se dela

delavstvu. Zato pa tovariši, udeležite se naših sestankov, da se med seboj porazgo- vorimo o vseh težavah, ki se jih pri nas ne manjka. Zavedajte se, da nas bodo le toliko upoštevali, kolikor bomo močni in složni. Zato pa proč s pomisleki, proč z osebnimi razdori. Kadar je borba za kruh, bodimo vsi enotni, pravi tovariši eden dru- gemu, pripravljeni tudi na žrtve. Saj brez teh ni zmage.

Viničarji

Vinogradniki nastopajo proti zakonu!

Ljutomer. V Gresovčaku se borijo vini- čarji velevinogradnika Krajca za novo po- godbo. Zahteva se, da bi med drugim mogli viničarji vsak svoj obsežni, skoraj štirioralni vinograd obrezati za 100 Din. Viničarji v tako nizko akordno plačo ne morejo privo- lititi in zahtevajo, da se jim plača vsaj 200 Din. Opirajo se na § 6 viničarskega reda, da akordna plača ne sme biti manjša od dnevne plače. Predloženih pogodb nočejo podpisati, ker vedo, da bi se s tem ob- vezali delati napol zastoj pri rezi in ker taka predložena pogodba krši viničarski red. Zdi se pa, da delajo za podpis take pogodbe še bolj drugi, kakor vinogradnik sam.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Meško Liza, vi- ničarka in vdova v Kajžarju, je predložila zahtevno viničarske komisije, v kateri navaja glavni vzrok to, da celih 16 let službe ni imela računa in izplačila za svoja dela v vinogradu. V Vinskem vrhu družina Krčmarič že 29 let služi na enem vinograd- nem posestvu. Zahteva viničarsko komisijo, ako vinogradnik vsaj za tri leta nazaj ne prizna odškodnine za manjkajočo deputatno zemljo in vsaj 12 težakov za košnjo, sušenje trave in nagrade vsaj za leto 1931. Pravice po viničarskem redu sploh niso nikoli pri- znavale. Dolžnosti pač, ki jih viničar mora storiti.

Sv. Rupert v Slov. gor. Viničarju Fantič Antonu odreka njegov gospodar plačo, ki sta jo po pogodbi določila, kakor tudi pra- vice po viničarskem redu. Prošnja, opomini ne zaležejo, morala bo razsoditi komisija.

Sv. Barbara pri Mariboru. Mikič Francu se je nenadno in brez vzroka odpovedala viničarska služba. Izseliti bi se moral do aprila. To je kršitev viničarskega reda, če ne bo pomagalo dobrohotno pojasnilo, da se z viničarji ne sme tako samovoljno postopati, se bo pač moralo ukreniti po zako- nitih predpisih.

Sv. Barbara v Halozah. Fajt Peter bi naj ne bil viničar, ker je zahteval izplačilo na- grade, ampak le pomagač pri delu v vino- gradu. Viničar je bil gospodar sam, čeprav je bil tov. Fajt nastanjen v viničarji. Po viničarskem redu je vsak tisti viničar, kateri obdeluje najmanj en oral vinograda. Radi tega mu gredo vse pravice viničarja. Tudi nagrada.

Fram. Jugoslovanska banka, podružnica Varaždin, se hoče izogniti izplačilu nagrade svojem viničarju Rober Simonu s tem, da navaja njegovo službo kot najemniško, če- prav je vsa dela v vinogradu vršil. Komisija dne 7. marca bo odločila pravice viničarju.

Zgornje Hoče. Veis Alojz je moral imeti celo dve komisiji za vsako plačo in končno se je navsezadnje moral obrniti po pravico na sodišče. Prelog Stefan že štiri leta ni imel pravega računa s svojim gospodarjem. Tako po nekaj dinarjev mu je vedno dajal. Dobiti pa mora vsega skupaj 1773 Din. Pred- sednik skupine je že posredoval v tej za- devi, pa brez uspeha. Vinogradnik pač ni- koli ni hotel vsega zaslužka izplačati. Je to kršitev viničarskega reda in drugih zakonov. Pred nekaj tedni je v tem kraju kupil neki gospod vinogradno posestvo. Viničarju je takoj odpovedal službo. Za 14 dni naj se že izseli. Dotični gospod je dejal, da hoče imeti viničarja brez otrok in z lepim pohi- štvom. Kdor ni tak, se v službo viničarja tukaj ne sprejme. Prizadeti viničar bo moral braniti svoje pravice, da se ne bo pred- časno selil, če bi sedaj znal kam.

Celo stran bi se dalo napisati vnebovpijo- nih krivic, ki se gode viničarjem od strani vinogradnikov, ki ne priznavajo viničarjem ne zaslužka, ne pravice. Dolžnosti pač, to znajo in jih dosledno po viničarskem redu od viničarjev zahtevajo. Ako bi imeli pro- stor, bi objavili vse take slučaje zato, da bi naša javnost in odločujoči činitelji videli, kako daleč je še do tega, da se izvaja vini- čarski red in kako pretirana je zahteva, da bi se delalo na spremembi istega. Sli- šimo tudi, da nameravajo vinogradniki na- praviti indeks viničarjev. Viničarji pa bomo vodili indeks vinogradnikov in bomo videli, komu bo na razpolago več obtežilnega ma- terijala.

Centrala. Časopis smo za marec naročili le tistim, ki imajo vsaj do januarja 1932 pla- čano naročnino. Da ne bo potem nepotrebnih vprašanj, zakaj ta ali oni ne dobi lista.

Samec, član skupine Zg. Hoče, si išče nevesto iz viničarske družine, staro od 30 let naprej, vdovo ali dekle. Poroči se takoj. Naslov se izve pri Sorko Stefan, Pivola, p. Hoče.

Nameščenci

Vsakomur, ki je nameščen, bodisi v dr- žavni, javni ali privatni službi, je nujno po- trebno poznanje zakonov. Najbolj pa je go- tovo potrebno to poznanje privatnim na- meščencem. Posamezniku je težko slediti stalnim izpremembam zakonodaje. Naša or- ganizacija — strokovna zveza priv. in trg. nameščencev — vrši gotovo važno nalogo s tem, da zlasti v zimski sezoni prireja pre- davanja strokovne vsebine. Predmet zad- nje predavanja je bil o pokojninskem za- varovanju za nameščence. Udeležba pri pre- davanju je bila zelo zadovoljiva. Predavatelj g. dr. Vrančič, podravnatelj pok. zavoda, je v svojem govoru podal splošen pregled o

pok. zavarovanjih. Vsak izmed navzočih si je lahko ustvaril jasno sliko o pravicah in dolžnostih, ki jih ima napram zavodu. Pokojninsko zavarovanje predstavlja za nameščence že nekaj višek socialno političnih zahtevkov tega stanu. Zeleti bi bilo, da bi se raztegnilo pokojninsko, odnosno starostno zavarovanje tudi na delavstvo, ki je po večini za te slučaje še nepreskrbljeno. Polovico članov v upravi pokojninskega zavoda tvorijo nameščenci, ki so sami zainteresirani na tem, da zavod čim bolj uspeva. Uprava pokojninskega zavoda nam je s tem, da je določila za predavatelja g. dr. Vrančiča, zelo ustregla. Gospodu predavatelju pa se za njegovo izčrpano predavanje s tem lepo zahvaljujemo. Odbor SZPNJ.

KLEPARJI

Prihodnji sestanek se bo vršil 13. marca t. l. Priporočamo vsem članom, da poravnajo na tem sestanku članarino, sicer ne bodo imeli glasovalne pravice na obnem zboru, ki se bo vršil dne 19. marca 1932. Odbor.

Papirničarji

Goričane-Medvode. V nedeljo 6. marca ob 8 zjutraj se vrši v Društvenem domu v Preski redni občni zbor skupine papirniškega delavstva. Dolžnost vsega članstva je, da se istega polnoštevilno udeleži. Pride tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. Pridimo, da slišimo poročilo o delovanju organizacije v preteklem letu, ko je bilo postavljeno pred težke preizkušnje. Kajti pri vseh redukcijah se je očitno šlo za tem, da bi se delavstvo čim bolj zbegalo in da bi tako izgubilo zaupanje do organizacije. Številna udeležba na obnem zboru bo pa pokazala, da

Doma in po svetu

Novi proračun v spremenjeni obliki je bil predložen narodni skupščini. Kralj je znižal svoje dohodke za 4 milijone dinarjev. Napram prejšnjemu predlogu je znižal finančni odbor proračun še za 129 milijonov. Napram lanskemu proračunu bo letošnji znižan za 1.810.000.000 Din. Če pa se upoštevajo še naknadni in rezervni krediti, vsota za odplačilo novih posojil in kredit za narodno predstavništvo, je proračun znižan dejansko za 2.905.340.339 dinarjev. — Po novem proračunu je predvidena redukcija uradniških plač od 5—11 odstotkov. Država daje letno za uradniške plače 5 milijard. Redukcija bo pri višjih uradniških večja kot pri nižjih in zopet manjša v višjih draginskih razredih. Največja bo redukcija v malih mestih in posebno tam, kjer uradnikom ni treba plačevati visokih stanarin. — Letno se pobere v državi davkov, taks in trošarin za 8 milijard 762 milijonov 518.026 dinarjev. Tako znaša davčna obremenitev 600 Din za vsakega državljanca. Glede na to, da je celokupen dohodek države padel od 80 na 30 milijard, je ta obremenitev po izjavi finančnega ministra kaj neugodna in previsoka. Prav tako je izjavil fin. minister, da se je izvedla redukcija izdatkov do skrajne meje, kajti 95% sedanjega proračuna za vojno in mornarico je obveznega. Pri ostalih ministrstvih znaša obvezni del 60—70%. — Finančni zakon predvideva poblastila, da sme finančni minister tekom leta zvišati dohodke in izdatke preko proračunanih vsot. V zvezi s tem je fin. minister podarjal, da je treba čuvati naš denar, ki je temelj gospodarstva in države. — Po

Naša kultura

Dne 17. februarja se je vršil peti redni letni občni zbor naše »Delavske založbe«. Občni zbor je vodil načelnik Vilko Pitako.

Iz poročil načelstva je bil razviden ogromen napredek te naše prevažne kulturne ustanove. Poslovanje Založbe je znatno narastlo; prav tako denarni promet, ki se je podvojil (napram lanskemu letu). K zadrugi je pristopilo z deleži po 50 Din večje število novih članov in je tako osnovna glavnica primerno narastla.

Glavno delo »Delavske založbe« je bilo tudi v preteklem letu izdajanje knjig »Krekove knjižnice«. Članstvo knjižnice je poraslo za nad 35 odstotkov. Vse knjige, ki so bile v načrtu, so izšle. Njih oprema se je precej izpopolnila. Glede na omenjeni napredek članstva je bilo omogočeno založbi sestaviti za leto 1932. znatno razširjen program. Obseg knjig se je skoraj podvojil. Članarina pa je ostala prav ista in je dejansko tako nizka (4 Din za broširane in 6.50 Din za vezane knjige), da jo zmore prav vsakdo. V tem se baš razlikuje naša »Krekova knjižnica« od vseh drugih podobnih založništva. Ona namreč pri svojih knjigah ne išče dobička!

»Delavska založba« je izdala tudi za l. 1932. znani »Delavski koledarček«. Žal delavstvo letos ni moglo tako poseči po tem svojem spremljevalcu. Iz mnogih krajev, kjer so ustavljeni obrati, so ga kar vrnili.

Z novim letom je začela izdajati »Delavska založba« revijo, ki ima nalogo, da se obravnava v njej vsa važna sodobna vprašanja, zlasti pa gospodarska in soci-

se naše delavstvo zaveda, da vse njegove pridobitve, ki si jih je po tolikih bojih doseglo, z organizacijo stoji in padejo! Naj živi borba!

MLADINSKI ODESK IKM

Tamburaški zbor mlad. odseka IKM bo imel svoje vaje redno vsak ponedeljek začeni s 7. marcem 1932 v prostorih JSZ ob 7 zvečer. Opozorjamo vse člane, da se redno udeležijo vaj in da prinesejo s seboj papir za note in instrumente. Odbor.

Dramatični odesk bo imel v petek svoj sestanek, vsi oni člani, ki imajo veselje do dramatike, naj se prijavijo pri tajniku, ker bomo začeli s študiranjem gledaliških predstav. Odbor.

RAZNO

Prevalje. Redni letni občni zbor strokovne skupine delavcev v Prevaljah se bo vršil v nedeljo 6. marca ob 9 dopoldne pri Kristanu v Farn vasi z običajnim dnevnim redom. Vse člane vabimo, da se obnega zbora udeležijo. Pripeljite s seboj tudi one delavce sotovaršje, ki še niso organizirani, da tudi ti spoznajo delo in naloge kršč.-soc. pokreta. Odbor.

KREKOVA DRUŽINA

Krekova družina Polhovgradec. V nedeljo 28. februarja 1932 se je popoldne vršil v Polhovem gradu kratek sestanek o ustanovitvi Krekove družine v Polhovem gradu. Sestanka se je udeležil tov. Rozman. Udeležba je bila precej dobra. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki bo vse potrebno ukrenil, da bo Krekova družina začela z delom. Vsem fantom želimo, da se dela v organizaciji resno poprimejo, ker le izobražena mladina ima danes bodočnost.

Schichtov

RADION

pere sam

hitrejša in bolj
in preprosto kakor A-E-C

- A. Raztopi Radion v mrzli vodi.
- B. Kuhaj v raztopini perilo 20—30 minut.
- C. Izpiraj perilo najprej v gorki, potem v mrzli vodi.

JR 1/32

in... hitrejša

Tov. Alojzij Lukner — 70 letnik

Dne 20. februarja je obhajal tovariš Lukner 70 letnico. Mi ne objavljamo radi takih slavljenj, ker smo pač proti raznim formalnostim. Kljub temu pa ne moremo iti preko te 70 letnice. Tov. Lojze spada namreč k gardistom dr. Kreka. Bil je njegov zvesti sodelavec in mu je zvest

ostal še danes. Čudno je to. Inteligenca sicer frazari o dr. Kreku, toda razen par častnih izjem — je to le nekaj družabni izliv, ker je pač — dr. Krek še v modi. Toda delavci so mu ostali zvesti. Prepričan sem, da zaradi tega, ker so čutili in razumeli, da je gibanje, ki ga je ustvaril dr. Krek, resnično odrešilno gibanje. Ti stari gardisti so vedeli tudi, kaj je to žrtve in kako silna moč je v žrtvah. Pa poglejmo Gostinčarja, Cilerja, Luknerja in še druge njihove tovariše. Vedno so mladi, disciplinirani in bojevit. To dela živa ideja. Zaradi tega je za nas skoraj bajka, če preiščujemo trud in skoraj nerazumljivo agilnost Krekovih veteranov. Tovariš Lukner je bil mizar v predilnici. Trdo je moral delati. Toda bil je vedno čil. Dnevna služba ga ni ovirala. Ponoči je delal v konzumu. Takrat je bil konzum v resnici delavsko združeno podjetje. Sodeloval je poleg tega še pri stavbinskem društvu in pri drugih društvih.

Želimo, da bi imel tovariš Lukner veliko posnemovalcev, on sam pa da bi še veliko let živel in tako videl, da ni Krekova ideja umrla, ampak da se dviga v mladem delavskem rodu pomlajena in skrajno borbena.

De nice in mir

V pričakovanju vojne in vojne napovedi so na ameriških borzah nenadoma poskočile delnice vojne industrije. Ker se pa pričakovanja niso uresničila, so zopet padle na prejšnjo višino. Kadar gre za denar, pa naj se ga drži kri in gorje stotisočev, so vse mirovne ideje in konference brez moči, da grozoto vojne preprečijo. Ljudje se v teku zadnjega desetletja niso še prav nič naučili.

Evropska vojna industrija in Daljni vzhod

Razorožitvena konferenca v Ženevi. Vsi tisti, ki konferenco vodijo in predlagajo razorožitev, pa v istem času, ko se vse to vrši, kršijo svoje predloge in pošiljajo eni vojni material Japonski, drugi pa Kitajski. Tako beremo, da podpira Anglija Kitajsko, Francija pa Japonsko. Dnevno časopisje poroča, da so nastopili za vojno industrijo zlati časi. Tako gradi tvrdka Renault letala, Schneider Creusot pa tanke, poljske topove, metalece min in granate. Druge tvrdke so dobile naročila za strojne puške, tvrdka Delauney dele Ville za topovsko municijo in znana avtomobilska tvrdka Citroen se pripravlja na izdelovanje granat. Poljska težka industrija je dobila naročil za tri milijone dolarjev. Škodove tovarne v Plznu so dobavile preko Hamburga Japoncem 18.000 granat in 2000 plinskih granat. Zato molči Društvo narodov in ne najde pravih besed za proteste proti krivicam, ki jih delajo Japonci v tem boju

Kitajcem. Seveda, v ozadju so gospodarski interesi, sedaj pa štiti vsak svoje. Kaj zato, če teče kri in padajo nedolžne žrtve!

Gre za gospodarske interese, ki so zelo ogroženi, ali z drugimi besedami: gre za delnice akcionarjev, ki imajo tam svoje nakopičeno bogastvo v nevarnosti, da jih izgubijo. Da jim ne bo treba plačevati brezposelne podpore, je seveda treba na vsak način zaščititi njihove interese. Kaj bo v 20. stoletju z napredkom, znanostjo, z moralno, jih ne briga. Vse to je danes obrabljena fraza, ki nič ne nese in nima z denarjem nikakega opravka.

To in ono

Vrhnika. 28. II. je bila občinska seja, na kateri je g. župan poročal, da je upravni odbor obč. hranilnice naročil en vagon koruze, katere se bo razdelila med pomoči potrebne brezposelne vrhniške občine. Nadalje je bilo rešenih 50 prošenj za brezposelno podporo, po večini so dobili po 100 Din in še nekaj koruze.

Vrhnika. 23. II. je umrl po večmesečni hudi bolezni večletni član in odbornik Strok. skup. usnj. tov. Andrej Lukan. Kako je bil pokojni priljubljen med delavstvom, je pokazala na njegovi zadnji poti številna množica, usnjarska zastava, venci in žalostinke, katere je pel cerkveni pevski moški zbor. Pokojni je vdan prenašal trpljenje, zapuščen ženo in dva nepreskrbljena otročka. Njegovi duši zaslužno večno plačilo, ženi in ostalim žalujočim pa naše iskreno sožalje. Strok. skup. usnj. je darovala namesto venca na grob njegovi ženi 200 Din.

Produkcija surovega petrolea v Rusiji

V prvem letošnjem polletju je narasla produkcija surovega petroleja v Rusiji proti prvemu lanskemu polletju za 27.6%, od 8.3 na 10.5 milijonov ton. Vrtanja, so se pomnožila za 26.9% na 378.960 metrov, predelava za 28.3% na 9.250.000 ton. Od prodaje v znesku 7.6 milijonov ton je bilo eksportiranih 2 milijona 440.000 ton. V eksportu je na prvem mestu Italija; sledijo Anglija, Francija in Nemčija v le-tem redu.

PONOVNO ZNIŽUJEMO CENE

Trudimo se na vso moč, da omogočimo nabavo obutve vsem stanovom celo za no o- vico dosedanje cene. Ne samo obutvi, temveč tudi nogavicam smo znižali cene, da bi s tem postregli še več in še popolneje. Znižujemo cene. Odstranimo nezapo- slenost. Pomagamo kupovalcem. Podpirajte naše delo.

PREGLEJTE NAŠE NOVE CENE!

Rata

z gum astim pod-
platom
prej Din 169
sedaj Din 99.-

Vrsta 1937-22

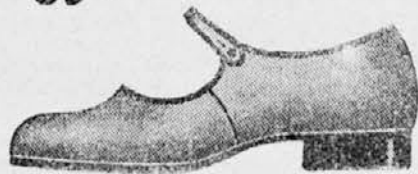
ŽENSKÉ NOGAVICE

Bemberg	prej	Din 49.—
	sedaj	" 35.—
Svilene	prej	" 35.—
	sedaj	" 25.—
Flor	prej	" 25.—
	sedaj	" 19.—
Bombažne	prej	" 15.—
	sedaj	" 9.—

MOŠKE NOGAVICE

Svilene	prej	Din 25.—
	sedaj	" 15.—
Flor	prej	" 15.—
	sedaj	" 9.—
Iz sukanca	prej	" 9.—
	sedaj	" 7.—
Otroške po velikostih, po		Din 8.—, 10.—, 12.—
Zlice za obuvanje		Din 3.—
Fina krema v škaticah		Din 4.—
Gamaše za gospode		Din 19.—
Kljukica za zapenjanje		Din 4.—
Ko, ita za obu ev		Din 12.—
Krpa za čiščenje		Din 4.—

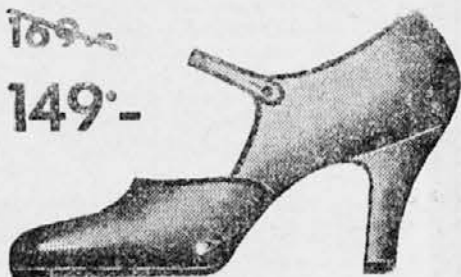
89.-
69.-

Vrsta 2842-05

Če ima otrok nove čevlje, gre ponosen v šolo. Zato smo napravili te čevlje iz najfinejšega laka ali boksa, velikosti 27-34 samo za Din 69.—, da jih lahko vsako kupi.

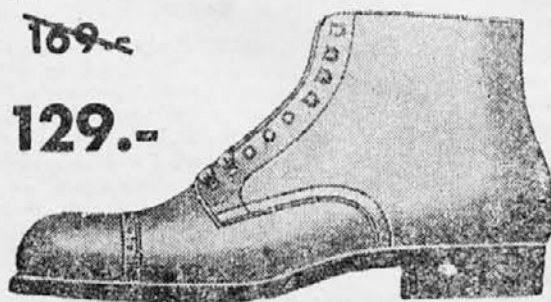
169.-
149.-

Vrsta 9875-03

Soliden in eleganten čevlj iz laka, potreben vsaki dami za na ulico in družbo. Znižana cena na Din 149.—.

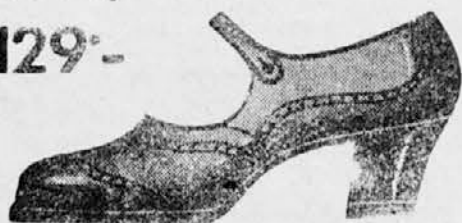
169.-
129.-

Vrsta 3967-2

Udoben čevlj široke oblike, iz močnega boksa, z zbitim usnjatim podplatom ali z gumijastim podplatom za isto ceno. Prej par Din 169.—, sedaj samo Din 129.—.

169.-
129.-

Vrsta 2945-11

Čevlj iz črnega toka. Praktični in elegantni. Ravnotaki iz laka za nedeljo in praznik za ceno Din 149.—.

169.-
149.-

Vrsta 3635-18

Za na trg in mesto ter za vsakodnevno no- šenje rabite te udobne čevlje na zadrgo z nizko peto.

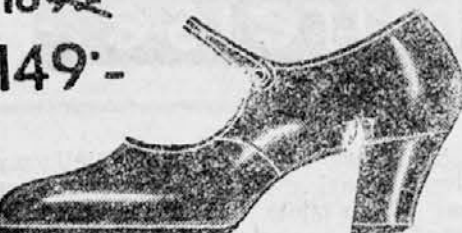
229.-
199.-

Vrsta 9637-21

Eleganten, soliden čevlj iz finega boksa v črni ali ružičasti barvi, z usnjatim podplatom za Din 199.—. Iz laka znižana cena od Din 229.— na Din 199.—.

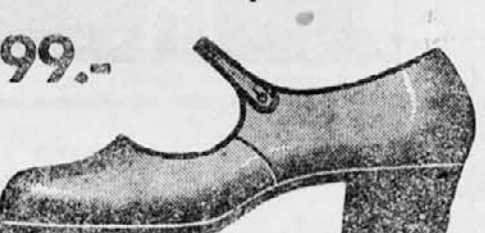
169.-
149.-

Vrsta 1845-01

Udobni in lahki čevlj iz laka z nizko peto, ravnotaki in brez zaponke samo za Din 149.—, iz semiša za Din 169.—.

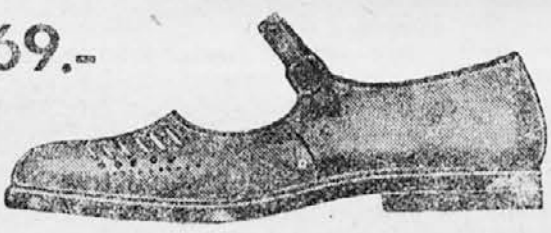
99.-

Vrsta 3945-03

Za vsakodnevno rabo praktični lahki in udobni čevlj iz boksa, ki ne žuli niti nog niti žepa.

69.-

Vrsta 2947-00

Čevlj ne žulijo niti nog niti žepa. Otroške št. 22—26 Din 39.—, št. 27—34 Din 49.—. Ženske št. 35—38 Din 59.—. Moške št. 39—46 Din 69.—.

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»O ne, rajši ne,« je rekel starejši.

»Res ne vem, kaj hočeš od naju,« je momljaj mlajši, ki ga v prijemu železnih Pavlovih pesti ni bilo malo strah. »Tvoji sestri imava rada — s teboj nimava nič opravka.«

»In če ju imata rada, kaj ne vesta, kje so vrata, skozi katera bi ju lahko prišla snubit? Razbojnika taka!«

Ta hip je Ulrih iztrgal brata Pavlu iz rok. Preden se je Pavel mogel zavesti, sta jo že ubirala v divjem begu čez vrt, preskočila plot in izginila v temnem polju.

Ves omamljen se je Pavel obrnil in zagledal sestri, ki sta čepeli za deblom.

»Pojdita!« je rekel in pokazal v hišo. Ihte sta šli za njim.

Ko sta se hoteli izmuzniti v kamro, je odprl vrata v sobo in dejal: »Sem noter!« Drgetaje sta se potuhnila v kot, ker nista vedeli, kako kazni jima bo narekoval.

Sam je prižgal luč, vzel družinski album in potegnil iz njega sliko.

»Zdaj pojdita v kamro.« Kot dvoje skesanih ovčic sta lezli za njim.

»Kdo je to?« je vprašal z najstrožjim glasom in pokazal na sliko. Bila je mladostna slika matere; v dolgih letih je bila že skoraj čisto zbledela. A prepoznali sta jo na mah, s povešenimi rokami sta ob postelji padli na kolena in ihteli v blazine, da se Bog usmili...

In potem sta mu priznali vse. Bilo je huje, kot bi bil kdaj slutil. — — —

Strašen molk se je vgnezdil mednje. Pavel je stopil k oknu in zrl v noč.

»Hvala Bogu, da si mrtva, mati,« je dejal in sklepal roke.

Tedaj sta zajokali na glas, se priplazili po kolnih do njega in mu hoteli poljubljati roke. — Božal ju je po lasih. Preveč ju je ljubil.

»Otroci, otroci!« je mrmral in se zgrudil na stol. Bil ni nič manj potreben pomoči kot onidve.

»Ozmerjaj naju, Pavel!« je ihtela Kati.

»Ne, rajši naju pretepi,« je prosila Greta, »zaslužili sva.«

Drgnil si je čelo. Vse skupaj se mu je zdelo še vedno kakor hude sanje. — — —

»Kako se je le moglo to zgoditi?« je mrmral. »Kaj sem tako slabo pazil na vaju?«

»Dejala sta — da — naju bosta — poročila!« je iztisnila Kati iz grla.

»Ko bo leto žalovanja končano, bi bila svatba,« je dodala Greta.

»In če sta to rekla, bosta tudi storila!« je zaklical in tolažil samega sebe. »Ne klečita, ohoha, klečita pred ljubim Bogom, to je potrebno. — Ta slika bo od nocoj vsako noč stala ob vajini postelji. — Ali bosta potem še imeli pogum stopiti na pot sramote? Lahko noč!«

Planili sta za njim in ga prosili, naj ostane pri njiju, da ju je tako strah; nalahno se je odtrgal od njiju in korakal pod streho. Tam je sedel v temi in premišljal. Tako ga je bilo sram, da je mislil, da ne bo več mogel prenašati dneva.

Drugo jutro je poklical mojstra in ga plačal.

Možak ga je ves prestrašen pogledal v obraz. »Pa zdaj, gospod Meyhöfer, ko je vse na najlepši poti?« je dejal.

»Da, na najboljši poti,« je mrmral zamišljeno predse. Povrh nesreče še sramota — mojster je imel prav.

»Nekaj je prišlo navzkriž,« je dejal potem, »kar mi jemlje veselje do dela. Pustimo za zdaj, in kadar bo čas, vas bom že poklical.«

Oče se je grenko pritoževal zaradi nočnega rogoviljenja. »Kaj pa ti je bilo treba razgrajati po vrtu?« je izpraševal, »slišal sem tvoj glas!«

»Jabolka so kradli,« je odvrnil Pavel.

Dvojčki sta imeli objokane oči in si nista drznili dvigniti pogledov od tal.

»Taki sta torej dve, ki sta padli,« je mislil Pavel in se zaobljubil, da bo do njiju strog kakor ječar. A ko je prvič zarentačil nad njima, sta mu pogledali v oči z bolestno ponižnim pogledom kakor dve Magdalen. Tedaj ga je obšlo silno sočutje, da ju je jokaje objel in dejal: »Tiho, otroka, saj bo vse spet dobro!«

Bil je prepričan, da ne bosta Erdmanna zamudila niti dneva, da bi se oglasila pri njih. »Vest ju bo gnala,« si je mislil. Tako trdno je zidal na tej misli, da je po kosilu nujno silil očeta, ki je bil v svoji lenobi postal pravi umazanec, naj obleče novi

suknjič, ker pričakujejo važnega obiska. Oče se je čemerno vdal in je bil potem dvakrat bolj siten, ko je videl, da je bilo to veliko delo zastoj.

»Prišla bosta jutri,« si je govoril Pavel, ko se je odpravljaj spat, »danes nista imela poguma.«

A tudi naslednji dan je prešel, ne da bi se kdo javil, in tako je pretekel ves teden.

Pavel je kakor zmešan divjal po hiši. Vsakih deset minut so ga videli na dvorišču pri vratih, kako je gledal na polje. Hlapci so se na skrivaj suvali v boke in pričeli uganjati holadri...

»Škoda, da sem še tako nedolžen in v ljubezni niti najmanj izkušen, sicer bi že vedel, kaj je moja naloga.« Mučna skrb ga je začela obladovati in brez sna se je valjal po ležišču.

»Moram jima stvar olajšati,« je dejal nekega jutra, dal napreči rumeni pleteni voziček, ki ga je bil pred nedavnim kupil na neki dražbi. Odpeljal se je na Šotkeim, kot se je imenovalo Erdmannovo posestvo, kjer sta brata po smrti staršev gospodarila skupaj.

Srce se mu je krčilo v sramu in gnevu, ko je kot prošnjik stopil v domačijo tistih ljudi, ki sta mu v življenju storila že toliko hudega. Ni manjkalo dosti, pa bi se pred vrati še enkrat obrnil. A pest je močnejše stisnila vajeti in ustne so mrmrale: »Tu ne gre za te!«

Peljal je čez zeleno prerasto dvorišče, kjer je tu pa tam poganjalo visoko trnje. Dvorišče so obdajala obsežna, a zanemarjena gospodarska splotja. Ustavil je pred hišo; oknice na oknih so kazale črne in bele kroge, najbrž, ker sta jih brata včasih porabljala za tarče.

»Prav posebna čast res ni, da bi človek možil sem svoje sestre, a prav dosti časti tudi ne moreta sama več zahtevati,« si je mislil, ko je privezoval konja na stopniščno ograjo. Nikjer ni bilo žive duše, da bi mu prijala vajeti, le iz oddaljenega skednja je donelo četrtanje cepcev.

Prav tisti hip, ko je stopil na vrata, se mu je zazdelo, da čuje lahne zmedene glasove in odpiranje ter zapiranje zadnjih vrat. Potem je na mah vse utihnilo.

Stopil je v sobo. Na mizi so stali ostanki zajtrka. Soba je bila še polna cigarnega dima. Za čas je obstal in čakal. Potem se je skozi vrata stranske sobe privila stara, suha ženska in se režala v zadregi. —